

Bioplynová stanice

Zemědělské družstvo Budišov

Příloha Budišovského zpravodaje č. 4/2010

23. listopadu 2010

Zleva: dva fermentory, dofermentor, za nimi výstupní jímka

Zleva: strojovna, vedle ní ventilátory a trafostanice; za strojovnou vstupní jímka, dva fermentory se zásobníky, za nimi výstupní jímka

Uprostřed nádrží je železobetonový pilíř s hříbovitou hlavicí ve stejné výšce, jako je vršek stěny nádrže. Pilíř podpírá dřevěnou konstrukci složenou z dřevěných trámů a deskového záklopu. Nad dřevěnou konstrukcí je umístěna a po obvodu utěsněna gumotextilní elastická membrána Biolene, tvořící vlastní integrovaný plynojem. Vnitřní prostor nádrží, do výšky hladiny, je osazen plastovým potrubím teplovodního vytápění. Koncová jímka má průměr 36 m a výšku 8 m.

Bioplynová stanice – vznik a využití bioplynu

Technologicky se zemědělská bioplynová stanice skládá ze vstupní jímky na kejdu, ze dvou nádrží fermentorů a jedné dofermentoru, strojovny s kogenerační jednotkou, transformátorovou stanicí a vlastního připojení k elektrické síti.

Materiálové a surovinové dodávky zajišťující provoz bioplynové stanice jsou dvojího druhu:

- 1) čerpatelné do deformátoru z přípravné homogenizační jímky – provozní voda, kejda (hovězí kejda 37,5 t/den, vepřová kejda 4,9 t/den)
- 2) pevné materiály se sušinou 32–35 % – kukuřičná siláž, travní senáž (kukuřičná siláž 20,3 t/den a travní senáž 4,11 t/den) a hovězí a vepřový hnůj se sušinou 20 % (hovězí hnůj 6,6 t/den a vepřový hnůj 5,59 t/den), z rostlinné výroby může bioplynová stanice využít kukuřici na siláž pěstovanou na rozloze 250 ha a senáž z plochy cca 75 ha

Jednotlivé materiály jsou pravidelně dávkovány ve stanovených poměrech.

Jako vstupní suroviny nelze použít živočišný odpad.

Vznik bioplynu

Celý proces začíná ve stájích, které jsou umístěné nedaleko bioplynové stanice (nad její úrovní) a v nichž jsou ustájeny krávy. Kejda ze stájí se shromažďuje ve sběrné jímce (o průměru 6,5 m a výšce 4 m), jejíž součástí je čerpadlová šachta ze železobetonu. Odtud je kejda (podle potřeby) přečerpávána do vstupní jímky ze železobetonového monolitu o průměru 5 m a hloubce 3 m, kde se také zachycují silážní šťávy a povrchní vody. Zde dochází k promíchávání kejdy.

Ze **vstupní jímky** je během 24 hodin čerpáno 40 m³ kejdy (dávkování asi 1 m³ za hodinu) do dvou **fermentačních nádrží**, které jsou vytápěné odpadním teplem z kogeneračních jednotek (k dispozici je sekundární voda o teplotě 90 °C, která musí být, v rámci cirkulace, chlazená na 50 °C). Pro zvýšení výtěžnosti bioplynu je nutno substrát (digestát) zahřát na teplotu 45 °C. Fermentory mají objem 2×1630 m³ (biomasy).

Mezi tím je do fermentorů ze dvou zásobníků o objemu 2×50 m³ pomocí dávkovače s vertikálními míchači a šnekovým dopravníkem dodávána silážní kukuřice a travní senáž, promísená hovězím a vepřovým hnojem, a to v malých dávkách (asi 1 tuna). Ke zdárnému procesu fermentace – kvašení napomáhá míchačí zařízení Paddeligant, které pomocí čtyř různě vyosených pádel zabráňuje vzniku plovoucího „krytu“ na hladině (zapíná se průběžně po 5 minutách v jednotlivých nádržích). Fermentor je vybaven

montážními otvory, prostory na čerpání a dávkování suroviny, dále na čerpání do dalších fází postupu suroviny.

Asi po 58 dnech je degistát čerpán do **dofermentační nádrže** ($1 \times 1970 \text{ m}^3$ biomasy), kde dochází k dokončení anaerobního biologického rozkladu.

Do nádrží je v určitém množství a periodách dávkován vzduch, který napomáhá k odstranění síry z bioplynu (síra poškozuje motory). Celkové množství vzduchu se pohybuje do 2 % oproti množství produkovaného bioplynu za stejnou časovou jednotku.

Dřevěný strop rozděluje fermentory a dofermentor na dvě části, v jedné je fermentující hmota a v druhé (elastický gumotextilní plynojem) se shromažďuje bioplyn. Membrána plynojemu pojme $2 \times 1307 \text{ m}^3$ bioplynu u fermentorů a $1 \times 1558 \text{ m}^3$ u dofermentorů.

Plynojemy umístěné nad fermentory a dofermentorem umožňují zachycení a vyrovnání spotřeby bioplynu. V závislosti na produkci je možno bioplyn jímat po mnoho hodin, přičemž bude využit všechen. Podle množství bioplynu se mění i tvar gumové elastické membrány plynojemu, čehož se využívá při dávkování vstupních surovin.

Z plynojemů fermentorů a dofermentorů je bioplyn o průměrném obsahu metanu 50–54 % (za hodinu 294 m^3 a za den 7053 m^3) dopravován přes kondenzaci a odsíření potrubím vedeným od fermentačních nádrží do strojovny kogenerační jednotky ve výkopech zemí v nezámrzové hloubce. Ve **strojovně** probíhá před spalováním druhý stupeň odsíření, kdy se bioplyn žene přes filtr aktivního uhlí. Před elektromotory je vsazeno technologické zařízení na úpravu bioplynu.

Kogenerační jednotka – jeden z jejich motorů s generátorem

Kogenerační jednotka Schnell je poháněna třemi speciálními vysoce účinnými šestiválcovými dieselovými motory se zápalným paprskem a synchronním generátorem. Spotřeba bioplynu je 106 m³/hod pro jeden motor. Celková výroba el energie je 3×250 kW, což je celkem 750 kW za hodinu.

Do spalovacího prostoru motoru se přistříkuje rostlinný olej (3×3,5 kg na hodinu), který vytváří zápalný paprsek pro dokonalé zapálení směsi bioplynu se vzduchem. Ve skladu rostlinného oleje, přístupného zvenku, je šest nádrží o velikosti 6×1500 litrů.

Hlavním výstupem je elektrická energie, vedlejším teplo, které je jímáno z chladiče motorů (na dochlazování se používají tři velké ventilátory). Produkce tepla z chlazení je 3×232 kW jmenovitého tepelného výkonu, tj. celkem 696 kW jmenovitého tepelného výkonu. Část tepla je rozvedeno k fermentorům a další pro potřeby zemědělského družstva. Větší část odpadního tepla je prozatím nevyužitá, do budoucna se počítá, že by mohla sloužit k vytápění mateřské školky a zdravotního střediska.

Elektrická energie je vyvedena z kogenerační jednotky do rozvodny NN integrované do strojovny se vstupním a výstupním rozvaděčem do **kioskové trafostanice** stojící vedle strojovny a nacházející se 2,81 m nad terénem. Z ní je kabelem VN 22 kV v zemi vedena do veřejné sítě ČEZ. Vzdálenost od budovy kogeneračního soustrojí a kioskové trafostanice k trafostanici ČEZ je 250 m.

Část vyrobené elektrické energie je přes trafo dodávána do areálu zemědělského družstva.

Tekutý produkt z vyhnívajícího procesu je z dofermentační nádrže přečerpáván přes separátor do **koncové jímky**. Separát se sype z venku jímky do přistavené vlečky, je používán na přistýlání ve stájích krav a neseparovaný fermentační zbytek (sušina 4–10 %), tzv. fugát, do výstupní nádrže, jež není kryta. Součástí nádrže je vrtulové ponorné motorové míchadlo a čerpadlo sloužící k plnění fekálních vozů. Skladovací nádrž fugátu je dimenzována minimálně na 120 dní, v tomto případě bude mít velikost 8140 m³. Jedná se především o zimní období, kdy se nemůže hnojit. Denně vznikne 75 m³ stabilizovaného fugátu, ročně 25 351 m³. Část fugátu se zpětně využije k naředění požadovaných hodnot na vstupu do fermentorů a zbytek na hnojení. Zemědělské družstvo obhospodařuje 900 ha a průměrná aplikační dávka je 17 t na ha.

Při poruše se krátkodobě vypouští bioplyn do ovzduší. V průběhu 48 hod je nutno zredukovat vypouštěné množství na max. 20 m³. To je možné provést zastavením vkládání substrátu a snížením hladiny digestátu v dofermentační nádrži.

Snížení nebezpečí vzniku a šíření ohně v rámci stavby je zajištěno vhodným rozdělením objektů do požárních úseků.

Střední oprava je naplánovaná po pěti letech provozu a životnost bioplynové stanice by měla být 20 let.

Stavbu začala v březnu 2009 brněnská firma agriKomp s německou technologií. Práce byly ukončeny v listopadu 2009 a zkušební provoz byl zahájen 1. října 2010.

Separátor na výstupní jímce

Ing. Stanislav Jaša při slavnostním spuštění bioplynové stanice

Použité materiály:

Dokumentace ke stavebnímu řízení, říjen 2008

Souhrnná technická zpráva, říjen 2008

Energetický audit Bioplynové stanice Budišov

Investor: Zemědělské družstvo Budišov, únor 2009

Poděkování Ing. Stanislavu Jašovi, řediteli Zemědělského družstva Budišov, za vstřícnost a zapůjčení materiálů.

*sestavil Karel Pavlíček
foto Milan Svoboda a Ladislav Dokulil*

Příloha Budišovského zpravodaje č. 4/2010

Samostatně neprodejné

Vydává: Úřad městyse Budišov, IČO 00289159, tel. 568 875 110, e-mail: obec@mestysbudisov

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail karel_pavlicek@volny.cz, tel. 568 875 212),

Mgr. Jiří Horák.

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

www.horacko.cz/budisov/zpravodaj

Vyšlo v Budišově dne 22. 12. 2010

Tisk Tiskárna Charvát, s. r. o., Velké Meziříčí